

Виконання програми розвитку туристичної інфраструктури України дає змогу вже сьогодні оновлювати і зміцнювати існуючу матеріальну базу, впроваджувати якісний регіональний туристичний продукт, створити високоприбуткову галузь економіки, якою для багатьох країн є туризм.

1. Про внесення змін до ЗУ «Про туризм»: Закон України №1282 – IV від 18.11.2003 // Відомості Верховної ради України. – 2004.- №13
2. Про Туризм: Закон України// Відомості Верховної Ради України. – 1995. - №31. – Л.: Видавництво Верховної Ради
3. Бейдик О.О. Словник – довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. – Л.: Палитра. – 1998. – 130с.
4. Дурович А.П., Копанев А.С. Маркетинг у туризмі: Учебное пособие/ Под общей ред. З.М. Горбылевой. – Мн.: «Экономпресс», 1998. – 400с.
5. Исмаев Д.К. Краткий словарь технологических терминов международного туризма. – М.: ВШТГХ, 1994. -96с.
6. Котлер Ф., Боуэн Дж., Мейкенз Дж. Маркетинг. Гостеприимство и туризм: Учебник для вузов/Пер. с англ. Под ред. Ноздревой Р.Б. – М.:ЮНИТИ, 1998. -420с.
7. Любіцева О.О. **НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ** / О.О. Любіцева // *Географія та туризм*.— 2009.— Вип. 02.— С. 14 — 18.
8. Смирнов І.Г. **ЛОГІСТИКА РЕСУРСНОЇ БАЗИ ТУРИЗМУ ЯК ЧИННИК ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ** / І.Г. Смирнов // *Географія та туризм*.— 2009.— Вип. 02.— С. 68 — 78.
9. [www.2chemodana.com.ua](http://www.2chemodana.com.ua)
10. <http://www.newlogic.ua/en/index.php>
11. <http://www.green-tour.com.ua/>
12. [www.tourism.gov.ua](http://www.tourism.gov.ua)
13. [www.laspi.com](http://www.laspi.com)

УДК 911.3

*Кіптенко В.К., Волосевич А.В.*

### **ПРОПОЗИЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ УКРАЇНИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

*Проаналізовано пропозицію туристичного продукту України в мережі Інтернет*

*The analysis of Ukraine tour product on the Internet is provided/*

**Постановка проблеми.** Розвиток туризму для багатьох країн на сьогодні є однією з головних задач. Україна, яка розташована в центрі Європи на перехресті транспортних шляхів і має для поступального розвитку туризму сприятливі природно-кліматичні умови, значний історико-культурний потенціал, необхідні людські та матеріальні ресурси, значно відстає від більшості європейських країн. За даними Державної служби туризму і курортів з кожним роком кількість в'їжджаючих та внутрішніх туристів зменшується. Однією з причин цього можна вважати світову економічну кризу, яка суттєво позначилася на доходах населення. Втім, більш суттєвого значення має реальний зміст і якість пропозиції туристичного продукту країни на внутрішньому й міжнародному ринках.

**Актуальність** теми дослідження базується на необхідності нагальної інвентаризації турпродукту України задля вирішення проблеми ефективного використання туристичного потенціалу країни. На жаль, сьогодні дуже мало публікацій присвячується системній характеристиці туристичного продукту України, хоча чисельні матеріали конференцій мають інформацію щодо окремих продуктів та інноваційних пропозицій розвитку.

*Мета та завдання статті* полягають у тому, щоб узагальнити й проаналізувати інформацію щодо туристичного продукту України в мережі Інтернет шляхом вивчення пропозиції різних туристичних операторів в мережі Інтернет.

*Виклад основного матеріалу.* Завдяки вигідному географічному положенню, наявності різних кліматичних зон, унікальному сполученню природно-ландшафтних ресурсів, багатій історичній і культурній спадщині Україна залучає відпочиваючих уже понад 100 років. Курортні та рекреаційні території в Україні складають близько 9,1 млн. га (15 % території). В останні десятиліття вітчизняна туристична індустрія зазнала значних перетворень. Україна шукає шляхи поліпшення свого економічного становища і проголосила розвиток туризму одним з пріоритетних напрямів.

Сучасні тенденції розвитку туризму в Україні визначаються тим, що пріоритетним видом туристичної діяльності є внутрішній туризм на який у 2009 році припадає 51 % туристів, обслугованих тур операторами. Частка в'їзного туризму становить лише 12 % та виїзного – 37 %. Внаслідок економічної кризи загальна кількість туристів обслугованих тур операторами протягом 2009 р. зменшилася на 22% у порівнянні з 2008 р., коли криза лише розпочиналася. Негативна динаміка відвідувань іноземними туристами спостерігається в Україні вже два роки поспіль. Так, у 2008 р. кількість обслугованих іноземних громадян становила 315,9 тис. осіб, що менше у 2 рази, у порівнянні з 2007 роком. А у 2009 кількість іноземців скоротилась іще на 34 %. У сегменті внутрішнього туризму спад у 2009 році становив 10%.

Спостерігаються й певні географічні відмінності у структурі попиту на турпродукт України. У сегменті іноземного туризму найбільш відвідуваними є: Автономна Республіка Крим (35,6 %), м. Київ (27,2 %), м. Севастополь (11,5 %), Одеська (21,5 %) та Львівська (6,6 %) області. А попит внутрішніх туристів зосереджує Карпатський регіон, зокрема Івано-Франківська область, м.Київ та АР Крим.

Очевидною є диспропорційність попиту в рамках країни, відповідно, виникає потреба у вивченні пропозиції українського тур продукту, який ґрунтується на аналізі веб-сайтів 20 туристичних компаній, з яких 3 - спеціалізуються на в'їзному туризмі для іноземних туристів (Табл.1).

*Таблиця. Пропозиція туристичного продукту на веб-сайтах туристичних компаній України [1-25]*

| Назва турфірми          | Кількість маршрутів, що пропонуються | Дестинації                                           | Середня тривалість, туроднів | Середня вартість тур/день, дол.США |
|-------------------------|--------------------------------------|------------------------------------------------------|------------------------------|------------------------------------|
| 1                       | 2                                    | 3                                                    | 4                            | 5                                  |
| Unipress Travel Ukraine | 6                                    | Київ, Львів, Одеса, Крим, Закарпаття                 | 12                           | 160,5                              |
| J.C. Semper-Travel      | 3                                    | Закарпаття, Буковина, Поділля, Слобожанщина, Донбас, | 5,5                          | 127                                |

|                           |   |                                                                                                             |     |            |
|---------------------------|---|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|------------|
| Кий Авіа Вест             | 2 | Галичина, Поділля                                                                                           | 1   | 27,5       |
| Olymp Travel              | 6 | Волинь, Галичина, Поділля, Закарпаття, Наддніпрянщина, Причорномор'я, Крим                                  | 7,6 | 113        |
| Dompavlov Travelling      | 5 | Київ, Одеса, Львів, Причорномор'я                                                                           | 10  | 92.5 - 184 |
| SoloEast Travel           | 1 | Чорнобиль                                                                                                   | 1   | від 160    |
| New Logic Business Travel | 7 | Київ, Чорнобиль, Чернігів, Умань, Ялта, Одеса, Чернівці (у т.ч. полювання)                                  | 3,5 | 235,5      |
| Slavyanka Tours           | 3 | Крим, Причорномор'я (у т.ч. яхт-тури)                                                                       | 3,5 | 1298       |
| CAM                       | 7 | Київ, Львів, Одеса, Чорнобиль, Чернігів, Кам'янець-Подільський                                              | 3   | 162        |
| Eneco tour                | 5 | Канів, Прохорівка, Григорівка, Бучак (у т.ч. спорт-тури, байдарки); Біла Церква; Галичина,                  | 2   | 29         |
| Anga travel               | 5 | Галичина, Поділля, Карпати, Закарпаття                                                                      | 2,5 | 48,5       |
| Зима - Літо               | 4 | Київ, Волинь, Галичина, Закарпаття, Поділля,                                                                | 3   | 45         |
| Terra Incognita           | 2 | Галичина, Поділля, Закарпаття (у т.ч. сплав по Дністру)                                                     | 6   | 38         |
| Делюкс Тур                | 1 | Київ-Ужгород-Київ (екстрім тур на квадро циклах)                                                            | 4,5 | 349        |
| Чорномор Тур              | 1 | Крим                                                                                                        | 4,5 | 70,5       |
| Каліпсо Тревел            | 4 | Київ, Львів, Почаїв, Святогірськ, Чернігівщина                                                              | 3   | 36         |
| Динай Тур                 | 6 | Київ, Чернігів, Причорномор'я, Галичина, Поділля, Слобожанщина, Наддніпрянщина, Карпати, Закарпаття, Волинь | 3,5 | 42,5       |
| Екстрім Тур               | 7 | Черемош, Десна, Південний Буг, Дністер, Рось, Тетерів (сплав, рафтинг)                                      | 1,5 | 63         |
| Феєрія                    | 9 | Крим, Київ, Полтава, Чорнобиль, Закарпаття, Волинь, Карпати (у т.ч. джип-тури)                              | 4   | 43         |

Більшість досліджених турів – автобусні. Особливо маршрути по Карпатському регіону. До Криму туристи зазвичай добираються залізничним транспортом до Сімферополя або Севастополя. Рідше користуються авіа послугами. Якщо це тур по містам або унікальним пам'яткам Криму, то зазвичай, це автобусний тур. Якщо ж це відпочинок на морі в одному з готелів, пансіонатів, або санаторіїв, то турист оплачує додатково трансфер від вокзалу до місця призначення. Ціни коливаються в залежності від сезону, від категорії готелю та від того, що входить у вартість туру. Також, деякі тури розраховують на більш заможних громадян, або VIP тури. Ціни на тури для школярів та студентів досить доступні, від 25 доларів. Система харчування в турах дуже різноманітна. Зазвичай, включають до вартості

сніданки (ВВ), або сніданок та обід (НВ). Додатково оплачують дегустації вин або пива та святкові вечери.

Досить популярними є тури вихідного дня, які дуже зручні та недорогі, але з досить насиченою програмою. Такі тури зазвичай пропонуються в Прикарпаття та Закарпаття, у Чернігівську область (особливо для школярів), в Канів та Прохорівку, у дендрологічні або ботанічні парки. Є тури спортивного спрямування: піший туризм, кінні прогулянки, сплави по річках тощо.

Серед проаналізованої пропозиції привертає увагу компанія «Енеко Тур», яка пропонує тур «Канівщина на байдарках». Такий тур має вигляд туру вихідного дня (1 день) за ціною лише 18\$. Водночас компанія пропонує піший тур з ночівлею у наметах по долинам Прохорівки (3 дні, 62\$) [25].

Екологічний тур, що приваблює туристів з усього світу - «Тур до Чорнобиля». Все більше і більше компаній пропонують такий тур. Програма в усіх майже однакова, але ціни різні. Так, наприклад туристична компанія «Феєрія» пропонує тур за 56\$, а компанія «New Logic Business Travel», яка спеціалізується на бізнес-поїздках та корпоративних турах - за 617\$ [2, 19].

Любителями зеленого туризму пропонують піший і кінний туризм, цілющий відпочинок на солоних озерах біля кордону з Румунією у високогірному Тячівському районі, гірських місцевостях Криму, у Каневі. Подібні тури пропонують такі компанії: «Феєрія», «Екстрім Тур», «Динай Тур», «Анга Тревел», «Енеко Тур» [2,3,5,13,25]. Цікавий маршрут, який передбачає більший огляд природи, ніж пам'яток, пропонує компанія «Анга Трепел»: Львів-Водоспад «Шипіт»- Синевирське озеро- Іза-Хуст-Солотвино- Центр Європи-Яремче-Львів. Тривалість туру 4 дні, вартість - 160 \$, при проживанні в 2-3-х містних номерах зі зручностями ( в Хусті в готелі "ВІП" або "Карпати"). «Динай тур» пропонує одноденний тур по Київській області, включаючи такі старовинні селища: Трипілля, Ржищів, Балико-Щучинка, Улянки [13]. Популярним є маршрут, в якому передбачено сходження на Говерлу. Такий тур з досліджених пропонує 2 компанії: «Терра Інкогніто» (10 днів, 350\$) та «Анга Трепел» (3 дні, 185\$). Сходження на Говерлу поєднується як окрема екскурсія при перебуванні у Львові, Яремче, Коломиї, Ворохті [13,16].

Активно розвивається в Україні релігійний туризм. Туристичні фірми пропонують паломницькі маршрути до Почаївської, Святогірської та Святоуспенської Києво-Печерської Лаври, Софії Київської, Мгарського Спасо-Преображенського монастиря, святих місць Чернігова та Полтави. Кільцевий туристський маршрут Острог - Пересопниця - Берестечко - Володимир-Волинський тривалістю 5 днів, який пропонує компанія «Олімп Трепел» ( 150\$) проходить низкою міст обласного і районного підпорядкування (Вінниччина, Житомирщина, Хмельниччина, Волинь), які відтворюють національну і сакральну культуру княжої доби і середньовіччя (українського бароко). Групи до такого туру набирають від 4-ох чоловік, що впливає на ціну[20].

Окремо слід зазначити сегмент активного туризму, який користується неабиякою популярністю серед молоді та любителів екстремального відпочинку. Зазвичай, це екстрім-тури на квадро-циклах та джипах на Закарпатті, рафтинг та сплави по річках: Черемош, Десна, Південний Буг, Дністер, Рось, Тетерів. Інші пропозиції пішохідного туризму - Прохорівка, на Закарпатті та в Криму, підняття на вершини Говерлу та Ай-Петрі згадувалися раніше. «Екстрім-тур» на квадро циклах у Карпатах можна віднести до категорії VIP з відповідною вартістю: 5 днів- від 1570\$. Сплави на річках та рафтинг розраховані на спортивну молодь, або спортивні сім'ї. Ціна таких турів від 94\$ за 2 дні. Ціна туру «Джип тур по Карпатах» від 115\$ за день [2,3,25].

В Україні є традиційні і перспективні санаторно-курортні і туристичні райони з ефективними унікальними ресурсами для відпочинку і лікування міжнародного, державного та місцевого значення. Поширені практично всі бальнеологічні типи мінеральних вод: вуглекислі - на Закарпатті, радонові - у Вінницькій і Черкаській областях. Компанія «Мульти Тур» пропонує путівки до таких Вінницьких санаторіїв: Вінницький дитячий санаторій, «Радон» та «Хмільник» [6]. У Львівській області курортно-лікувальні послуги на основі сульфідних вод пропонують санаторії Трускавця: «Родіна», «Берізка», «Аркадія», «Алмаз»; Борислава: «Гуцулка» та Моршина «Дністер». Ціни на сайті компанії, на жаль, не були вказані. Санаторії Криму представляє компанія «Ласпі». Найбільше користуються популярністю санаторій «Україна» в Місхорі в літній сезон від 660 грн/добу, готель «Соснова Роща» від 1450 грн/добу, путівка до санаторію «Ай-Петрі» біля Ялти від 745грн/добу тощо [26].

Пляжні ресурси зосереджені в приморських територіях Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької і Донецької областей та у Криму. Такі тури, або тільки проживання пропонує 10 туристичних компаній. Також, з'явилися на туристичному ринку цікаві пропозиції яхт турів від Одеси до Ялти, або до Тендрівської коси. Такі тури пропонує «Славянка Тур» від 1920\$ за добу [14].

*Висновки.* Проведений аналіз доводить, що регіони, які мають потенціал для реалізації пропозиції туристичного продукту крім Карпат, Криму, та провідних дестинацій – Київ, Львів, Одеса, представляють Закарпаття, Буковину, Поділля, Слобожанщину, Приазов'я, Наддніпрянщину. Вочевидь переважають нетривалі подорожі – від одноденних екскурсій до поїздок на 3-5 днів. Отже, розвиток туристичної пропозиції має орієнтуватися на подальше вдосконалення структури продукту та його сервісного забезпечення. Це підтверджується і рівнем цін, які є дуже демократичними й в середньому становлять 25-40 дол. США за туродень. Напевно, що у порівнянні з цінами на міжнародному ринку, це – привабливий фактор, однак, варто додатково окреслити мінімальні вимоги якості та її відповідність заявленим цінам. Зрештою аналіз географії, тривалості, вартості свідчить на користь висновку про певні обмеження в асортименті, зокрема стосовно гнучкості пропозиції. Вочевидь це пояснюється недостатнім рів-

нем розвитку туристичної інфраструктури, навіть у потужних туристичних регіонах країни. Важко переоцінити важливість привертання потенційних туристів через електронні медіа-носії, отже їхнє змістовне наповнення, логіко-структурні елементи мають у подальшому вдосконалюватися. Водночас, необхідність подальшого проведення інвентаризації турпродукту та його комплексного аналізу є найважливішою умовою прийняття ефективних управлінських рішень у сфері туризму.

1. Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів України - <http://www.tourism.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт туристичної компанії «Феєрія» - <http://www.feerie.com.ua/>.
3. Офіційний сайт компанії «Екстрім Тур» - <http://www.extremetour.com.ua/>.
4. Офіційний сайт туристичної компанії «Каліпсо» - <http://kalipso.kiev.ua/>.
5. Офіційний сайт компанії «Дінай Тур» - <http://www.dinaitour.com/>.
6. Офіційний сайт компанії «Мульти Тур» - <http://www.multitour.com.ua/>.
7. Офіційний сайт компанії «Чорномор Тур» - <http://chernomortour.com.ua/>.
8. Офіційний сайт компанії «Панорама Тур» - <http://www.panorama-tour.com.ua/>.
9. Офіційний сайт компанії «Де люкс Тур» - <http://deluxtour.com.ua/>.
11. Офіційний сайт туристичної агенції «Наші справи» - <http://www.dokarpat.com.ua/>.
12. Офіційний сайт туристичної компанії «Укревротур» - <http://www.ukreurotour.com.ua/>.
13. Офіційний сайт туристичної компанії «Anga Travel» - <http://www.angatravel.com.ua/>.
14. Офіційний сайт агенції елітних подорожей «Slavyanka Tours» - <http://www.slavyanka.com/>.
15. Офіційний сайт туристичної компанії «Solo East Travel» - <http://www.tourkiev.com/>.
16. Офіційний сайт Travel Agency Terra Incognito - <http://www.terraincognita.info/>.
17. Офіційний сайт компанії «Dompavlov Travelling» - <http://www.dompavlov.com/>.
18. Офіційний сайт туристичної компанії «Зима –Лето» - <http://www.zimaleto-tour.com/>.
19. Офіційний сайт компанії «New Logic» - <http://www.newlogic.ua/>.
20. Офіційний сайт компанії «Olymp Travel Ltd» - <http://www.olymp-travel.kiev.ua/>.
21. Офіційний сайт тур оператора «Кий Авіа Вест» - <http://www.kawest.com.ua/>.
22. Офіційний сайт компанії «J.C.Semper-Travel» - <http://enjoy-ukraine.com/about-us.htm/>.
23. Офіційний сайт компанії «Unipress Travel Ukraine» - <http://travel-2-ukraine.com/>.
24. Офіційний сайт туристичної фірми «САМ» - <http://www.sam.ua/>.
25. Офіційний сайт компанії «Енесо-Тур» - <http://eneco-tour.com.ua/>.
26. Офіційний сайт кримського тур оператора «Ласпі» - <http://laspi.com/>.